

Čebelji strup – pozabljeni čebelji pridelek

Marko Borko, marko.borko@czs.si

V Sloveniji je pridelava čebeljega strupa neznatna. Ob preostalih pridelkih – medu, vosku, cvetnem prahu, propolisu in matičnem mlečku – se zdi, da je skoraj pozabljen, čeprav čebelarji poznajo in cenijo njegovo zdravilno delovanje v obliki čebeljega pika. Slovenci se spominjamo dr. Filipa Terča, ki je zaslovel prav z zdravljenjem s strupom. O pridelavi strupa je v Slovenskem čebelarju pisal že inž. Ludvik Klun (glej št. 9/1979, str. 296). O koristih čebeljega strupa smo se lahko prepričali tudi v predstavitvi Japonca Mitsua Matsuke na forumu o apiterapiji Apimedita, ki je leta 2010 potekal v Sloveniji. Dandanes se pojavlja vedno več virov, ki omenjajo njegovo ugodno delovanje na zdravje in zdravljenje nekaterih bolezni, uporaben pa je tudi v kozmetiki za glajenje obraznih gub. Obrazno masko s čebeljim strupom naj bi tako na primer uporabljala britanska princesa Kate Middleton. Gre torej za zelo obetaven čebelji pridelek, ki ga je mogoče uporabljati v apiterapiji in kozmetiki. Kaj je torej vzrok, da v Sloveniji tako rekoč ni pridelovalcev čebeljega strupa?

Po ugotovitvah čebelarja g. Vlada Pušnika je pri nas samo približno deset čebelarjev, ki so do zdaj poskusno pridobili manjše količine strupa. Večino od teh je predstavil na letošnjem simpoziju o apiterapiji v Mariboru, nobeden izmed njih pa se ni odločil za načrtno pridobivanje večjih količin strupa. Po besedah g. Pušnika je eden od razlogov ta, da tr-

Foto: Avgust Potočnik

Zbran čebelji strup se posuši na stekelcu.

žišče še ni razvito za prodajo čebeljega strupa. Potencialnih odkupovalcev strupa ni, če pa že so, želijo odkupiti tolikšne količine, da jih en sam čebelar nikakor ne more zagotoviti. Zato je zanje preprosteje kupiti strup, uvožen z Vzhoda. Hiter pregled cen na spletu pokaže, da je treba za 1 gram strupa skupaj s stroški pošiljanja plačati 44, 55 ali celo 121 EUR. Po mnenju g. Pušnika obstaja možnost za razvoj tržišča, tako da bi se posamezni pridelovalci med seboj povezali in s tem zagotovili zadostne količine strupa. Pridelek namreč merimo v gramih. Z določenimi izdelki na podlagi čebeljega strupa (kremami, mazili, geli, obliži, kapsulami, tabletami, kapljicami ipd.) bi lahko zasedli svojo tržno nišo in razvili prepoznavno blagovno znamko. Ponudba bi spodbudila povpraševanje, tako da bi pridelava postala donosna.

Eden izmed slovenskih čebelarjev, ki je letos pridelal čebelji strup, je g. Avgust Potočnik iz Rogaške Slatine. Čebelarji deset let in letos oskrbuje do sto čebeljih družin. Strup prideluje z električnim dražilnikom (12 V, na avtomobilski akumulator), ki ga je razvil hrvaški čebelar g. Ivan Curiš iz Konjščine. Pri njem se je tudi poučil o uporabi tega pripomočka. Pridobivanje strupa poteka pri živalnejših čebeljih družinah na bradi panja tako, da čebele, ki jih vzdražijo električni sunki, ki tečejo skozi rešetke na dražilniku, izbrizgajo svoj strup na stekelce, ki je vstavljeno neposredno pod rešetke. Boljši rezultat dajejo temnejša stekelca, uporabo povsem črnega stekelca pa odsvetuje, saj se na soncu lahko preveč segreje. Ker čebele vanj ne morejo zapičiti žela, zbiranje strupa ne povzroča njihove smrti. V vsakem primeru pa pri-

Foto: Avgust Potočnik

Dražilnik za zbiranje čebeljega strupa med delovanjem – čebele prečkajo rešetko, ki je pod električnim tokom.

Čebelji strup postrgamo z britvico.

Foto: MB

delava strupa zahteva tolikšno vzdraženost čebel, da na stekelce izbrizgajo strup. Pri tem postopku stres za čebeljo družino ni tako velik, da bi ji škodoval, saj pridobivanje strupa v eni čebelji družini traja največ uro in pol. V tem času naj bi se pri dražilniku izmenjale skoraj vse pašne čebele, z dodatnimi posegi pa je mogoče k dražilniku privabiti tudi panjske čebele. Čebele se umirijo kmalu po odstranitvi dražilnika. Postopek pridobivanja je mogoče ponoviti po treh dneh. K čim manjši obremenjenosti čebel in hkrati k zadostni vzdraženosti za izločitev strupa pripomore tudi izpopolnjen dražilnik, ki ga je na podlagi večletnih izkušenj razvil g. Curiš.

Zbiranje strupa naj bi zaradi električnih sunkov povzročalo celo odpadanje varoj z odraslih čebel. Ker čebela v tem postopku izprazni žlezo strupnico, naj bi imela več prostora za širjenje medne golše, zato naj bi bila zmožna nabrati večje količine medicine oz. mane. Po končanem zbiranju dražilnik odstranimo z brade panja ter hkrati odvezamo tudi

Čebelar Avgust Potočnik

stekelce. Strup na njem se posuši v nekaj minutah, nato pa ga postrgamo z britvico. Z enim postopkom zbiranja naj bi pri močni čebelji družini pridobili od 0,3 do 0,6 g strupa. Pridobivanje strupa naj bi potekalo med aktivno čebelarško sezono, tj. od aprila do sredine avgusta. Čistejši strup je mogoče pridelati v brezpašnem obdobju, saj je tedaj manj mešanja z medicino in obnožino. Pozneje pridobivanje strupa ni več priporočljivo, saj s tem obremenjujemo dolgožive zimske čebele, poleg tega pa lahko tudi povečamo nevarnost ropa. Posušen strup shranjujemo v dobro zatesnjeni stekleni embalaži in v temnem prostoru. Tako se aktivne sestavine strupa zanesljivo ohranijo najmanj dve leti.

To leto, v katerem je večina čebelarjev pridelala komaj kaj medu, je bilo najverjetneje zelo ugodno za pridobivanje čebeljega strupa visoke kakovosti, vendar tega ne bomo nikoli izvedeli, saj bodo poslavlajoče se generacije kratkoživih čebel svoj dragoceni zaklad odnesle s seboj. V letih, ko je paša pičila, bi morda lahko primanjkljaj medu in s tem povezan izpad dohodka nadomestili s pridelavo strupa, kajti v stiski si je treba pomagati še na kak drug način. Prav bi bilo, da se spomnimo na ta pozabljeni čebelji pridelek. Prva priložnost se nam ponuja že septembra, ko bo v Rogaški Slatini posvet o tej temi. ■

Vir: Curiš, I. (2012): *Pčelinji otrov*. Hrvatska pčela, št. 2, str. 52.
Internet
Klun, L. (1979): *Vpliv električnega dražilnika na izločanje čebeljega strupa*. Slovenski čebelar, št. 9, str. 296.

Posvet o čebeljem strupu v Rogaški Slatini

Sekcija za apiterapijo pri ČZD Maribor organizira posvet o čebeljem strupu. Posvet bo v četrtek, 13. septembra 2012, v Gostišču Guter, Kidričeva 10, Rogaška Slatina.

Program posveta:

9.00: Predavanje mag. farmacije Polone Fiala: *Ali nam je čebela lahko v pomoč pri zdravljenju?*
9.30: Vprašanja in razprava.

10.00: Ivan Curiš iz Hrvaške: Predstavitve opreme za pridobivanje čebeljega strupa in izkušnje pri izdelavi krem s čebeljim strupom.

10.30: Vlado Pušnik in Ivan Curiš: Prikaz izdelave krem.

11.45: Praktični prikaz pridobivanja strupa pri čebelarju Avgustu Potočniku, Rajnkovec 14a, Rogaška Slatina.

Namen posveta je seznanitev z lastnostmi, zdravilnostjo in uporabo čebeljega strupa. Vabljeni vsi, ki vas ta tematika zanima. Vstopnina je 10 EUR. Prijave zbira Karel Vogrinčič po tel. št.: 041/643 600 ali na e-naslovu: karl@apicebelarstvo.si.

Vlado Pušnik